

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย เริ่มมีนโยบายประชากรในปี พ.ศ. 2513 โดยบรรจุลงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) นโยบายประชากรดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อลดอัตราการเพิ่มประชากรจากอัตราที่สูงกว่าร้อยละ 3 ต่อปี ลงให้เหลือร้อยละ 2.5 ต่อปี เมื่อสิ้นแผน มาตรการสำคัญของนโยบาย ได้แก่ การให้บริการวางแผนครอบครัวอย่างกว้างขวาง ผลจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว ได้ทำให้อัตราการเพิ่มประชากรลดลงเหลือร้อยละ 2.5 ใน พ.ศ. 2519 และร้อยละ 2.1 ใน พ.ศ. 2524 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524 : 9) และลดต่ำลงเรื่อย ๆ เหลือร้อยละ 1.7 ในปี พ.ศ. 2529 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2529 : 4) รวมทั้งคาดว่าอัตราเพิ่มจะลดลงเหลือร้อยละ 1.3 ในปลายแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 6 คือปี พ.ศ. 2534

ถึงแม้ว่าอัตราเพิ่มประชากรในระดับชาติโดยส่วนรวมจะลดลง แต่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ประชากรยังมีภาวะเจริญพันธุ์ในระดับสูงอยู่ จากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ 2523 จินตนา เพชรานนท์ (2527 : 137) พบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ เท่ากับ 3.7 และ 3.5 ตามลำดับ ทำให้มีการกำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ให้ลดอัตราการเพิ่มประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ นอกจากนั้น ยังได้กำหนดให้ชาวไทยสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524:41-42) อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาภาวะเจริญพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ลดลงกว่าเดิม ขณะที่ภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรในภาคใต้ยังคงสูงอยู่ จากการสำรวจสภาวะการคุมกำเนิดในประเทศไทยรอบที่ 3 ในปี พ.ศ. 2527 พบว่า อัตราเจริญพันธุ์รวมยอด (TFR) ต่อสตรีโดยเฉลี่ยของทั้งประเทศเท่ากับ 3.47 คน แต่ในภาคใต้เท่ากับ 5.24 คน (Peerasit Kamnuansilpa and Aphichat Chamrathirong 1985 : 26) และจาก

การสำรวจประชากรและการอนามัยในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2530 พบว่า อัตราเจริญพันธุ์รวมยอดของสตรีโดยเฉลี่ยของทั้งประเทศเท่ากับ 2.20 คน แต่ในภาคใต้เท่ากับ 3.06 คน (Napaporn Chayovan, et al. 1988:38) ฉะนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) จึงยังมีเป้าหมายที่จะลดอัตราเพิ่มในกลุ่มประชากรในภาคดังกล่าวให้ต่ำลงไปอีก

การที่ประชากรภาคใต้มีภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับสูง และมีการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์ในอดีตน้อยกว่าภาคอื่น ๆ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะภาคใต้มีชาวไทยมุสลิมจำนวนมากกว่าภาคอื่น ๆ ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่รวมอยู่ในสี่จังหวัดใต้สุดของประเทศไทย จากงานวิจัยสมัยแรก ๆ โดยผู้ใช้ข้อมูลจากสำมะโนประชากรปี 2503 และโครงการสำรวจการมีงานทำในชนบทภาคใต้ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2513 พบว่า ชาวไทยมุสลิมมีภาวะเจริญพันธุ์สะสมในช่วงปลายของอายุที่อยู่วัยเจริญพันธุ์ต่ำกว่าชาวไทยพุทธ (Goldstein 1970 ; Jones and Soonthornthum, 1971 อ้างถึงใน โจนเดล และคณะ 2530 : 67) แต่ในปัจจุบัน จากการสำรวจสภาพการคุมกำเนิดในประเทศไทย รอบที่ 3 พ.ศ. 2527 พบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของชาวไทยมุสลิมสูงกว่าชาวไทยพุทธดังนี้คือ 3.4 และ 2.8 (Peerasit Kamnuansilpa and Aphichat Chamrathirong 1985 : 80) นอกจากนี้ ชาวไทยมุสลิมยังมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาสูงกว่าชาวไทยพุทธอีกด้วย (โจนเดล และคณะ 2530 : 69) ความแตกต่างในเรื่องจำนวนบุตรที่ปรารถนาของประชากรสองกลุ่มนี้ อาจมีปัจจัยสำคัญหลายประการเข้ามามีส่วนกำหนด จากการศึกษาของฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ และคณะ (2527 : 43-66) พบว่า หลักการศาสนาอิสลามไม่เอื้ออำนวยต่อการวางแผนครอบครัว แต่อนุโลมให้มีการวางแผนครอบครัวโดยการป้องกันการปฏิสนธิชั่วคราว (ยกเว้นการทำแท้งและการทำหมันถาวร) ตามความจำเป็นและความยินยอมของสามีภรรยา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความศรัทธาของแต่ละบุคคลที่มีต่อพระอัลเลาะห์

จะเห็นได้ว่า ความเคร่งศาสนาที่มีผลต่อการยอมรับการวางแผนครอบครัว ซึ่งจะส่งผลต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนา จำนวนบุตรที่ปรารถนา มีความสำคัญต่อการลดภาวะเจริญพันธุ์ในอนาคต ทั้งนี้เพราะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจยอมรับการวางแผนครอบครัวและการเลือกใช้วิธีการป้องกันการปฏิสนธิ ฉะนั้นการลดลงของจำนวนบุตรที่ปรารถนานับว่าเป็นแรงผลักดันหนึ่งที่ทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ลดลง (นภาพร ชัยวรรณ และจันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย 2529 : 23) นอก

จากนี้ ความแตกต่างในเรื่องจำนวนบุตรที่ปรารถนาอาจมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอีก ดังนั้น จึงทำให้น่าสนใจศึกษาปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ว่าจะมีผลหรือเป็นตัวกำหนดที่ทำให้เกิดความแตกต่างในจำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้ได้อย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ที่คาดว่าจะมีผลต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาจำนวนบุตรที่ปรารถนา (Desired family size) เป็นการศึกษาขนาดของครอบครัวที่ต้องการแบบหนึ่ง ซึ่งได้จากคำถามที่ว่า "ถ้าท่านเลือกได้ ท่านต้องการมีบุตรกี่คน" จำนวนบุตรที่ปรารถนาคือ เป็นดัชนีหนึ่งที่อาจใช้ชี้ถึงภาวะเจริญพันธุ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ได้ ในกรณีของผู้ตอบมีระยะเวลาสมรสน้อยกว่า 5 ปี และยังไม่มียุติการครอบครัวที่สมบูรณ์ (Complete family size)

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ปรารถนาในประเทศไทยนั้น ได้มีการศึกษาวิจัยจากหลายโครงการได้พบว่า จำนวนบุตรที่ปรารถนาได้ลดลงตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา จากข้อมูลการสำรวจโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในปี พ.ศ.2512-2513 พบว่า ในเขตชนบทมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.9 คน (Knodel and Visid Prachuabmoh 1974 : 624) จากข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีไทย ในปี พ.ศ.2518 พบว่า สตรีในชนบทมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.9 คน (Arnold and Chintana Pejaranonda 1977 : 25) จากข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ การวางแผนครอบครัว และภาวะการตายในปี พ.ศ.2522 พบว่า สตรีในชนบทมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.4 คน (อรพินท์ บุนนาค และระพีพรรณ หุ่นพานิช 2524 : 48) จากข้อมูลสำรวจสมภาวะการคุมกำเนิดในประเทศไทยรอบที่ 2 พ.ศ.2524 และรอบที่ 3 พ.ศ.2527 พบว่า จำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีไทยโดยเฉลี่ยใกล้

เคียงกันคือ 2.9 คน และ 3.0 คน (Peerasit Kamnuansilpa and Aphichat Chamrat rithirong 1985 : 31) และจากการสำรวจประชากรและการอนามัยในประเทศไทย พ.ศ. 2530 พบว่าจำนวนบุตรที่ปรารถนา โดยเฉลี่ยของสตรีไทยที่มีระยะเวลาสมรสไม่เกิน 5 ปี เท่ากับ 2.3 คน (Napaporn Chayovan, et al. 1988 : 84)

ถ้าพิจารณาเฉพาะจำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีมุสลิมก็ได้พบแบบแผนการเปลี่ยนแปลง ของความต้องการจำนวนบุตรที่ปรารถนาเช่นกัน จากข้อมูลโครงการวิจัยภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี ไทย พ.ศ.2518 นภาพร ชัยวรรณ และ จอห์น โนเดล (2527 : 165) พบว่า จำนวนบุตร ที่ปรารถนาของสตรีมุสลิมในภาคใต้เท่ากับ 4.5 คน และจากข้อมูลโครงการประเมินผล "โครงการสงขลา" พ.ศ.2523 เยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม, สมใจ ประมาดพล และ จอห์น โนเดล (2527 : 450) พบว่า สตรีไทยมุสลิมที่สมรสแล้วน้อยกว่า 5 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาเท่ากับ 2.69 คน นอกจากนี้ จากข้อมูลโครงการสำรวจสภาวะการคุมกำเนิดรอบที่ 2 พ.ศ.2524 พิรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และคณะ (2527 : 199) พบว่าจำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีมุสลิมในเขต ชนบทภาคใต้เท่ากับ 4.0 คน และจากโครงการสำรวจประชากรและการอนามัยในประเทศไทย พ.ศ.2530 พบว่าจำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีมุสลิมที่สมรสมาแล้วน้อยกว่า 5 ปี เท่ากับ 2.9 คน (Napaporn Chayovan, et al. 1988 : 84)

ความแตกต่างกันในจำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีนั้น น่าจะถูกกำหนดด้วยความ แตกต่างกันทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ดังที่ปรากฏในผลงานวิจัยโครงการต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางประชากร

1.1 อายุของสตรี

จากการศึกษาอายุกับจำนวนบุตรที่ปรารถนาคือ พบว่า อายุของสตรี เป็นปัจจัยหนึ่ง ที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรที่ปรารถนา โดยจำนวนบุตรที่ปรารถนาจะเพิ่มขึ้นตามอายุของสตรี ทั้งนี้ เพราะโดยทั่วไป สตรีที่มีอายุน้อยจะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มากกว่าสตรีที่มีอายุน้อยกว่า

จึงทำให้สตรีกลุ่มที่มีอายุมากมักให้คำตอบเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา มากกว่าสตรีกลุ่มอายุน้อย ทั้งนี้ เพราะได้รับผลกระทบจากจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่จริง จากการศึกษาสตรีไทยในเขตชนบทเมืองอำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ในกลุ่มสตรีที่อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวนบุตรที่ปรารถนาจะเพิ่มขึ้นตามอายุของมารดาแต่ในกลุ่มสตรีที่อายุ 30 ปีขึ้นไป จำนวนบุตรที่ปรารถนาจะเท่ากัน กล่าวคือ กลุ่มสตรีอายุ 15-19 ปี, 20-24 ปี, 25-29 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.4 คน, 2.8 คน และ 3.1 คน และในกลุ่มสตรีอายุ 30 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.4 คน (Cowgill, et al. 1969: 76) นอกจากนี้ ระจิตตา ณ พัทลุง (2514:31) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีไทย โดยใช้ข้อมูลจากโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวที่พบในตนเองเดียวกันว่า สตรีในเขตชนบทที่อายุน้อยกว่า 25 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.4 คน แต่ในกลุ่มสตรีอายุ 25-34 ปี และ 35-39 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.9 คน และ 4.5 คน ตามลำดับ เช่นเดียวกับ Knodel and Visid Prachuabmoh (1973 :624) พบว่า จำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีไทยจะเพิ่มขึ้นตามอายุของสตรี คือในเขตชนบท สตรีในกลุ่มอายุ 15-19 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.7 คน และสตรีในกลุ่มอายุ 40-44 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.3 คน นอกจากนี้ อรพินท์ บุญนาค และ ระพีพรรณ หุ่นพานิช (2524:44) โดยใช้ข้อมูลจากโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ การวางแผนครอบครัว และภาวะการตายในปี พ.ศ.2522 พบว่า สตรีอายุต่ำกว่า 24 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำสุด คือ 2.8 คน และสตรีที่มีอายุ 45-49 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าสตรีในกลุ่มอายุอื่นๆ คือ 4.2 คน และจากรายงานการศึกษาเมื่อไม่นานนี้ โดยเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จาก โครงการสำรวจสภาวะการคุมกำเนิดรอบที่ 2 ในปี พ.ศ.2524 และรอบที่ 3 ในปี พ.ศ.2527 พบว่าแบบแผนจำนวนบุตรที่ปรารถนาได้ลดลงตามหมวดอายุที่ต่ำลงเช่นเดียวกัน (Peerasit Kamnuansilpa and Aphichat Chamrathirong 1985 : 30)

สำหรับในกลุ่มของสตรีมุสลิมนั้นจากการศึกษาของปราโมทย์ ประสาทกุล และอภิชาติ จารัสถุทธิรงค์ (2527 : 490) จากข้อมูลการสำรวจในจังหวัดสงขลา ปี พ.ศ.2522 พบว่า สตรีมุสลิมในกลุ่มอายุ 15-19 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาน้อยที่สุดคือ 3.2 คน และจำนวนบุตรที่ปรารถนาได้เพิ่มขึ้นตามอายุของสตรี คือ สตรีมุสลิมในกลุ่มอายุ 40-44 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาสูงสุดคือ 5.0 คน และจากการศึกษาของ ชวลิต ศิริภิมรัมย์ และคณะ (2527 : 363) จากข้อมูลการสำรวจที่จังหวัดปัตตานี ในปี พ.ศ.2525 โดยทำการสัมภาษณ์ผู้นำครอบครัว พบว่า

ชาวไทยมุสลิมในกลุ่มอายุ 25-29 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาน้อยที่สุดคือ 3.5 คน ชาวไทยมุสลิมในกลุ่มอายุต่ำกว่า 25 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.6 คน และจำนวนบุตรที่ปรารถนาก็เพิ่มขึ้นตามอายุของสตรี คือ สตรีมุสลิมในกลุ่มอายุ 50-59 ปีมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาสูงสุดคือ 4.8 คน

สำหรับการศึกษาในต่างประเทศ เช่น ในประเทศไต้หวัน จากข้อมูลปี ค.ศ. 1976 และ ค.ศ.1980 พบผลการศึกษาในทำนองเดียวกันคือ สตรีในกลุ่มอายุ 22-24 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.7 คน, 2.6 คน และจำนวนบุตรที่ปรารถนาจะเพิ่มขึ้นตามอายุของสตรี คือในกลุ่มอายุ 35-39 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.2 คน และ 3.1 คน (Sun, et al. 1978: 58, Chang, et al. 1981 : 217) แต่การศึกษาในเมืองชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1959-1960 ได้ผลการศึกษาแตกต่างไปจากผลการวิจัยในประเทศไทย และประเทศอื่นๆ กล่าวคือ พบว่า สตรีผิวขาวในกลุ่มอายุ 25-29 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาโดยเฉลี่ยสูงกว่าสตรีในหมวดอายุอื่นๆ คือ 4.0 คน และสตรีในกลุ่มอายุ 35-44 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาโดยเฉลี่ยต่ำสุดคือ 3.2 คน สำหรับสตรีที่ไม่ใช่ผิวขาว พบว่า สตรีในกลุ่มอายุ 15-19 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาโดยเฉลี่ยสูงสุด คือ 3.2 คน และสตรีที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำสุด คือ 2.5 คน (Mendoza 1967 : 46)

จากผลการศึกษาที่กล่าวมานี้ อาจสรุปได้ว่า โดยทั่วไปอายุของสตรีมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา

1.2 อายุแรกสมรส

โดยทั่วไป อายุแรกสมรส มีความสัมพันธ์ในทางลบกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา กล่าวคือ สตรีที่สมรสอายุน้อยจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาน้อยกว่าสตรีที่สมรสเมื่ออายุน้อย จากการศึกษาของ ระจิตตา ณ พัทลุง (2514 : 39) พบว่า จำนวนบุตรที่ปรารถนาจะลดลงตามลำดับที่อายุแรกสมรสเพิ่มขึ้นคือ สตรีที่สมรสอายุน้อยกว่า 25 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาโดยเฉลี่ย 4 คน ส่วนสตรีที่สมรสอายุ 25 ปี ขึ้นไปมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาโดยเฉลี่ย 3 คน เช่นเดียวกับการศึกษาของ ประโมทย์ กังสดาร (2525 : 51) พบว่า สตรีที่สมรสอายุต่ำกว่า 24 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.4 คน และสตรีที่สมรสอายุ 25-29 ปี, 30 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.8

และ 3.1 คนตามลำดับ ในทำนองเดียวกับการศึกษาของ พิกุลทอง พิชัยยุทธ (2521 : 50) พบว่า สตรีในเขตชนบทที่สมรสอายุน้อยกว่า 19 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.1 คน สตรีที่สมรสอายุ 19-24 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.0 คน และสตรีที่สมรสอายุ 25 ปีขึ้นไปมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.3 คน

นอกจากนี้ Ryder and Westoff (1971 : 58) พบว่าสตรีในสหรัฐอเมริกาที่สมรสอายุต่ำกว่า 18 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.4 คน และสตรีที่สมรสอายุ 18 ปีขึ้นไปมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.3 คน แต่แตกต่างจากการศึกษาของ Whelpton, Campbell and Patterson (1966 : 65) ที่ศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นกัน พบว่า สตรีที่สมรสอายุต่ำกว่า 18 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.6 คน สตรีที่สมรสอายุ 18-24 ปี และ 25-39 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.7 คน และ 3.8 คน ตามลำดับ

จากการศึกษาที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า อายุแรกสมรสมีความสัมพันธ์ในทางลบกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา

1.3 ระยะเวลาสมรส

ในทางตรงข้ามกับอายุแรกสมรส ระยะเวลาสมรสโดยทั่วไปมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา กล่าวคือ สตรีที่มีระยะเวลาสมรสนานกว่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าสตรีที่มีระยะเวลาสมรสสั้นกว่า ทั้งนี้ เพราะโดยทั่วไปสตรีที่มีระยะเวลาสมรสนานกว่า ย่อมมีโอกาสที่จะมีจำนวนบุตรที่มีชีวิตมากกว่า สตรีที่มีระยะเวลาสมรสสั้นกว่า ดังนั้น ค่าตอบของสตรีในกลุ่มที่มีระยะเวลาสมรสนานกว่า อาจได้รับผลกระทบจากจำนวนบุตรที่มีอยู่จริง จึงทำให้มีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าในกลุ่มสตรีที่มีระยะเวลาสมรสสั้นกว่า จากการศึกษาของภาวະ เจริญพันธุ์ของสตรีไทย ปี พ.ศ. 2518 พบว่า สตรีที่มีระยะเวลาสมรสต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำสุด คือ 3.0 คน และจำนวนบุตรที่ปรารถนาจะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาสมรสนานขึ้นคือ สตรีที่มีระยะเวลาสมรส 30 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.7 คน (Institute of Population Studies, Chulalongkorn University and Population Survey Division, National Statistic Office 1977 : 63) การศึกษาของ ประโมทย์

กึ่งสตาร์ (2525 : 46) พบว่า สตาร์ที่มีระยะเวลาสมรส 0-4 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.4 คน และสตาร์ที่มีระยะเวลาสมรส 10 ปีขึ้นไปมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.5 คน การศึกษาของ นภาพร ชัยวรารณ และ จอห์น โนเดล (2527 : 165) จากข้อมูลโครงการวิจัยภาวะเจริญพันธ์ ของสตรีไทย พ.ศ.2518 พบว่า สตรีมุสลิมในภาคใต้ที่มีระยะเวลาสมรส 0-9 ปี, 10-19 ปี และ 20 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.2 คน, 4.4 คน และ 5.0 คน ตามลำดับ นอกจากนี้ พิรสิทธิ์ คำวนศิลป์ อภิชาติ จรัสสุทธิรงค์ และ จอห์น โนเดล (2527 : 199) จากโครงการการสำรวจสถานะการคุมกำเนิดรอบที่ 2 พ.ศ.2524 ก็พบผลการศึกษานี้น่าสนใจเช่นกันคือ สตรีมุสลิมในชนบทภาคใต้ที่มีระยะเวลาสมรส 0-4 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำสุดคือ 3.3 คน และสตรีมุสลิมที่มีระยะเวลาสมรส 15-19 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาสูงสุดคือ 4.9 คน

Whelpton, et al. (1966 : 65) ศึกษาในสหรัฐอเมริกา พบว่า สตาร์อเมริกันที่มีระยะเวลาสมรสต่ำกว่า 9 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.6 คน ส่วนสตาร์ที่มีระยะเวลาสมรส 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.8 คน ซึ่งไม่แตกต่างกับผลการศึกษาของ Ryder and Westoff (1971 : 58) ที่ศึกษาในสหรัฐอเมริกาเช่นกัน พบว่า สตาร์ที่สมรสมาแล้วไม่ถึง 5 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.0 คน และสตาร์ที่สมรสมาแล้ว 25 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.7 คน ในทำนองเดียวกับจากรายงานของ United Nations (1976 : 145) ที่ศึกษาในประเทศโปแลนด์พบว่า สตาร์ที่มีระยะเวลาสมรส 0-4 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.2 คน และสตาร์ที่มีระยะเวลาสมรส 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.6 คน สำหรับประเทศไต้หวันพบในลักษณะเดียวกัน Chang, et al. (1981 : 217) ศึกษาในปี ค.ศ.1980 พบว่า สตรีในกลุ่มอายุ 30-39 ปีที่มีระยะเวลาสมรสน้อยกว่า 5 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.3 คน ส่วนสตาร์ที่มีระยะเวลาสมรส 20 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.3 คน

ผลจากการศึกษา อาจกล่าวได้ว่า ระยะเวลาสมรสมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา

1.4 จำนวนบุตรที่เสียชีวิต

จำนวนบุตรที่เสียชีวิตมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา กล่าวคือ ประสบการณ์เกี่ยวกับการตายของบุตรมีผลกระทบต่อความต้องการมีบุตร ทั้งในลักษณะที่คู่สมรสอาจปรารถนาที่จะทดแทนลูกที่ตายเมื่ออายุยังน้อย ด้วยการให้กำเนิดลูกอีกคนหนึ่ง และในลักษณะที่คู่สมรสบางคน ซึ่งได้สูญเสียลูกก่อนที่ลูกจะเติบโต อาจปรารถนาจะมีลูกอีกคนหนึ่งเพื่อไว้ในกรณีที่อาจมีการตายของลูกเกิดขึ้นในอนาคต (โจนเดสและคณะ 2530 : 121) จากข้อมูลโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเขตชนบทรอบที่ 2 ในปี พ.ศ.2515 ประมอทย์ กังสดาร (2525 : 66) พบว่า สตรีที่ไม่เคยมีทารกตาย มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.1 คน สตรีที่เคยมีทารกตาย 1 คน, 2 คน และ 3 คน ที่นำไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.3 คน, 4.7 คน และ 5.0 คน ตามลำดับ นอกจากนี้ จากข้อมูลการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตาย และการวางแผนครอบครัวในปี พ.ศ.2522 เทียนฉาย กิระนันท์ (2527 : 31) พบว่า จำนวนบุตรที่เสียชีวิตนั้นมีอิทธิพลทางบวกกับจำนวนบุตรที่ปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ถ้ามีการตายของทารกและเด็กมาก สตรีจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากขึ้นด้วย

เช่นเดียวกับการศึกษาในประเทศอียิปต์ Hassan (1973 : 316) ศึกษาข้อมูลการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ในปี ค.ศ.1963 พบว่า สตรีมุสลิมที่แต่งงานในปี ค.ศ.1949-1958 สตรีมุสลิมที่เคยมีบุตรเสียชีวิตมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.7 คน และสตรีมุสลิมที่ไม่เคยมีบุตรเสียชีวิต มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.1 คน

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า จำนวนบุตรที่เสียชีวิตจะมีผลต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนา เนื่องจากประสบการณ์การตายของทารกในอดีต จะมีผลต่อความต้องการบุตรมากขึ้น เพื่อเป็นการทดแทนบุตรที่เสียชีวิตไป

1.5 จำนวนบุตรที่มีชีวิต

จากการศึกษาพบว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ มีความสัมพันธ์กับ จำนวนบุตรที่ปรารถนา โดยจำนวนบุตรที่ปรารถนาจะเพิ่มขึ้นเมื่อจำนวนบุตรที่มีชีวิตเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ โจนเดล และคณะ (2530 : 56) ได้ให้ความเห็นว่า การให้คำตอบเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ปรารถนานั้น ยาจได้รับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้วเป็นหลักในการให้คำตอบ (Expost Facto Rationalization) จึงทำให้สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มาก มีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากด้วย จากการศึกษาสตรีไทยในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร พบว่า สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 0-1 คน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.4 คน และจำนวนบุตรที่ปรารถนาจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนสูงสุดในสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 5 คน คือ มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.9 คน (Cowgill, et al. 1969: 81) ต่อจากนั้นก็ลดลง ระจิตตา ณ พัทลุง (2514 : 32) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีไทยพบว่า จำนวนบุตรในอุดมคติมีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่จริง กล่าวคือ จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อสตรีจะเพิ่มขึ้นเมื่อจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่จริงเพิ่มขึ้นจากสตรีที่ไม่มีบุตรเลยหรือมีบุตร 1-2 คน มีจำนวนบุตรในอุดมคติเฉลี่ย 3.3 คน และเมื่อสตรีมีบุตร 3-4 คน จำนวนบุตรในอุดมคติจะเพิ่มขึ้นเป็น 4.2 คน สตรีที่มีบุตร 7 คนขึ้นไป มีจำนวนบุตรในอุดมคติ 4.7 คน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Arnold and Chintana Pejaranonda (1977 : 25) จากข้อมูลโครงการการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีไทย พ.ศ.2518 พบว่า สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 0-1 คน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำสุดคือ 3.1 คน และสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 6 คนขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาสูงสุดคือ 4.9 คน

Whelpton, et al. (1966 : 65) ศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 2 คน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำสุด คือ 3.2 คน และสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 5 คนขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาสูงสุด คือ 5.6 คน เช่นเดียวกับ Mendoza (1967 : 50) ศึกษาที่เมืองชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า จำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีผิวขาวเพิ่มขึ้นตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ กล่าวคือ สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 0-1 คน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.2 คน สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 2-3 คน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.5 คน และสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 4 คน และ 5 คนขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.7 คน และ 4.8 คน ตามลำดับ

งานท่านองเกี่ยวกับการศึกษาในประเทศไต้หวัน Chang, et al. (1981 : 217) ศึกษาในปี ค.ศ.1980 พบว่า สตรีในกลุ่มอายุ 22-29 ปี ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 0-1 คน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำสุดคือ 2.4 คน และสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 5 คนขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาสูงสุดคือ 3.8 คน ส่วนสตรีในกลุ่มอายุ 30-39 ปี ที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 0-1 คน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำสุดคือ 2.3 คน และสตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิต 5 คนขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.6 คน

เกื้อ วงศ์บุญสิน (2530:27) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่ปรารถนาและจำนวนบุตรที่มีอยู่จริงโดยใช้ข้อมูลจากโครงการศึกษาต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2512, 2515, และ 2522 อันเป็นข้อมูลแบบตัดขวาง (Cross-sectional) พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรดังกล่าว (ซึ่งหากใช้ข้อมูลแบบต่อเนื่องระยะยาวแล้ว ความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่มีความสัมพันธ์) ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ในกลุ่มสตรีรุ่นเยาว์ซึ่งมีอายุ 25-29 ปี ในปี พ.ศ.2512-13 ซึ่งจะอยู่ในกลุ่มอายุ 35-39 ปี ในปี พ.ศ.2522 นั้น จำนวนบุตรที่ปรารถนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ กล่าวคือ ค่าตอบเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ปรารถนาเมื่อปี พ.ศ. 2512-13 กับปี พ.ศ.2522 เกือบจะคงเดิม แม้ว่าจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่จะเพิ่มขึ้นก็ตาม

จากการศึกษาที่กล่าวมา อาจกล่าวได้ว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพ

จากการศึกษาพบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรที่ปรารถนา กล่าวคือ สตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าสตรีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งนี้เพราะในสังคมเกษตรกรรมนั้น ต้องการแรงงานบุตรมาช่วยทำงานในไร่นา ตลอดจนหวังพึ่งพาบุตรในยามชรา ตรงกันข้ามกับสตรีที่ประกอบอาชีพด้านวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งจะมี

จำนวนบุตรที่ปรารถนาค่ากว่า ทั้งนี้เพราะ สตรีเหล่านี้มีการศึกษาสูง และมีทางที่จะหารายได้เพิ่มขึ้น เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และค่านึงในเรื่องของคุณภาพของบุตรมากกว่าจำนวน ดังนั้น ทำให้สตรีเหล่านี้มีความต้องการบุตรน้อยลง (เกื้อ วงศ์บุญสิน 2531 : 12) จากข้อมูลโครงการวิจัยภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีไทย พ.ศ. 2518 Arnold and Chintana Pejaranonda (1977 : 25) พบว่า สตรีที่ทำงานได้ค่าจ้างมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.3 คน และสตรีที่ไม่ได้ทำงานมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.8 คน และจากข้อมูลโครงการเดียวกันนี้ ยอร์พินท์ บุนนาค และระพีพรรณ หุ่นพานิช (2524 : 45) พบว่า สตรีที่มีอาชีพข้าราชการวิชาชีพ บริหารและเสมียน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาค่าน้อยที่สุดคือ 2.8 คน และสตรีที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าอาชีพอื่น ๆ คือ 3.6 คน เช่นเดียวกับการศึกษาของ พิภูลทอง พิชัยยุทธ (2521 : 85) พบว่า สตรีชนบทที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา สูงสุดคือ 3.9 คน สตรีที่ประกอบอาชีพโดยใช้วิชาชีพ และอาชีพกรรมกรมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.8 คน และ 3.5 คน ตามลำดับ นอกจากนี้ ประโมทย์ กังสดาร (2525 : 74) พบว่า สตรีที่ทำงานหลังการสมรสมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.0 คน และสตรีที่ไม่ได้ทำงานหลังการสมรส มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.3 คน

สำหรับการศึกษาในต่างประเทศ Freedman, Baumert and Bolte (1959 : 145) ศึกษาเกี่ยวกับขนาดครอบครัวในประเทศเยอรมันตะวันตก พบว่า สตรีที่อายุต่ำกว่า 45 ปี ที่กำลังทำงานในปัจจุบัน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.5 คน และสตรีที่ไม่ได้ทำงาน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.9 คน และยังพบอีกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพใช้แรงงานฝีมือ มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาค่าน้อยที่สุดคือ 2.6 คน และหัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากที่สุดคือ 3.1 คน การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา Mendoza (1967 : 50) ได้ศึกษาที่เมืองชิคาโก ในปี ค.ศ.1959-1960 พบว่า สตรีผิวขาวที่มีอาชีพกรรมกรและบริการ มีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากที่สุดคือ 3.8 คน และสตรีที่มีอาชีพเป็นแรงงานฝีมือ มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาค่าน้อยที่สุดคือ 3.4 คน ส่วนสตรีที่ไม่ใช่ผิวขาว ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานใช้วิชาชีพ มีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากที่สุด คือ 3.2 คน และสตรีที่ประกอบอาชีพในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาโดยเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ 3.0 คน นอกจากนี้ Ryder and Westoff (1971 : 62) พบว่า สตรีที่ไม่เคยทำงาน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.5 คน สตรีที่กำลังทำงานมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.2 คน เช่นเดียวกับการศึกษาในประเทศฝรั่งเศส

พบว่า สตรีที่กำลังทำงานมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.2 คน ส่วนสตรีที่ไม่เคยทำงานมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.5 คน (United Nations 1976 : 145) นอกจากนี้ Sayed, Elkhorazaty and Way (1985 : 105) ศึกษาในประเทศอียิปต์ ปี ค.ศ.1984 พบว่า สตรีที่ไม่ได้ทำงานมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.3 คน และสตรีที่กำลังทำงาน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.7 คน

สำหรับในประเทศโคลัมเบีย Easterlin and Crimmins (1985 :86-91) ได้วิเคราะห์ตัวกำหนดจำนวนบุตรที่ปรารถนา พบว่า สตรีที่มีอาชีพเกษตรกรรมก่อนสมรสมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าสตรีที่ไม่ได้ทำงานก่อนสมรส และสตรีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมก่อนสมรสมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาลดลง สำหรับการศึกษาในประเทศศรีลังกา พบว่า สตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมก่อนสมรสมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาลดลงกว่าสตรีที่ไม่ได้ทำงานก่อนสมรส และสตรีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมก่อนสมรสมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาลดลง นอกจากนี้ Wong (1987 : 333) ได้ศึกษาในประเทศฮ่องกง จากข้อมูลสำมะโนประชากร ปี ค.ศ.1976 พบว่า สตรีที่ไม่ทำงานมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.2 คน และสตรีที่ทำงานได้รับค่าจ้างมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.5 คน

สำหรับอาชีพของสามีนั้น จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าสตรีที่สามีประกอบอาชีพอื่น ๆ จากข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีไทย พ.ศ.2518 Arnold and Chintana Pejaranonda (1977 : 25) พบว่า สตรีที่สามีประกอบอาชีพทางด้านบริหาร ช่างเสมียน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาลดลงคือ 3.3 คน และสตรีที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาสูงสุดคือ 4.0 คน

ในต่างประเทศ การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา Ryder and Westoff (1971 : 60) พบว่า สตรีที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากที่สุด คือ 3.9 คน ส่วนสตรีที่สามีประกอบอาชีพอื่น ๆ มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาเท่า ๆ กัน คือ 3.3 คน เช่นเดียวกับการศึกษาในประเทศโปแลนด์ พบว่า สตรีที่สามีประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพ มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาลดลงคือ 2.1 คน สตรีที่สามีประกอบอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.3 คน และสตรีที่สามีประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.8 คน

(United Nations 1976 : 145) นอกจากนี้การศึกษาในประเทศปากีสถาน พบว่า สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิต 3 คน และสามีประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากที่สุด คือ 4.3 คน และสตรีที่สามีประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพ มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาลดลง คือ 3.5 คน (Pullum 1983 : 356)

จากการศึกษา อาจกล่าวได้ว่า สตรีที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและสตรีที่มีสามีประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น และสตรีที่มีสามีประกอบอาชีพอื่น

3. ปัจจัยทางสังคม

3.1 การศึกษา

ผลจากการศึกษาที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาหรือจำนวนปีที่สตรีได้รับการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางลบกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา เกือ วงศ์บุญสิน (2531 : 12) มีความเห็นว่า เมื่อสตรีมีการศึกษาสูงขึ้นและมีทางหารายได้เพิ่มขึ้น สตรีจะคำนึงถึงค่าเสียโอกาสของการตั้งครรภ์ในแง่เวลาของมารดา และแนวโน้มที่จะต้องการมีบุตรน้อยลง และจากข้อมูลการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ ภาวะการตาย และการวางแผนครอบครัว ในปี พ.ศ. 2522 เทียนฉาย กิระนันท์ (2527 : 31) ได้วิเคราะห์กำหนดจำนวนบุตรที่ปรารถนา พบว่า สตรีไทยที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาลดลงกว่าโดยเปรียบเทียบ และจากข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีไทย พ.ศ.2518 Arnold and Chintana Pejarononda (1977 : 25) พบว่า สตรีที่ไม่มีการศึกษามีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากที่สุดคือ 4.2 คน และสตรีที่มีการศึกษา 11 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาลดลงคือ 3.1 คน เช่นเดียวกับการศึกษาของประโมทย์ กังสดาร (2525 : 57) พบว่า สตรีที่ไม่มีการศึกษามีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.5 คน สตรีที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.0 คน และ 3.6 คน ตามลำดับ นอกจากนี้ จากข้อมูลโครงการสำรวจสภาวะการคุมกำเนิดรอบที่ 3 พ.ศ.2527 โนเดลและคณะ (2530 : 61) พบว่า ในเขตชนบท สตรีที่มี

การศึกษาน้อยกว่า 4 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.4 คน สตรีที่มีการศึกษา 4 ปี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.1 คน และสตรีที่มีการศึกษา 5 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.7 คน

Ryder and Westoff (1971 : 54) พบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา สตรีที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาสูงสุด คือ 3.8 คน และสตรีที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมหาวิทยาลัย มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาใกล้เคียงกัน คือ 3.2 คน และ 3.3 คน ทานองเดียวกับที่ Hermalin (1976 : 252) ศึกษาในประเทศไต้หวัน จากข้อมูล ค.ศ.1970 พบว่า สตรีที่สมรสแล้ว อายุ 22-39 ปีที่ไม่มีการศึกษามีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.0 คน สตรีที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.8 คน สตรีที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.3 คน และสตรีที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.0 คน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Sun, Lin and Freedman (1978 : 59) ศึกษาในประเทศไต้หวันในปี ค.ศ.1976 พบว่า สตรีที่ไม่มีการศึกษามีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากที่สุดคือ 3.4 คน และสตรีที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาน้อยที่สุดคือ 2.3 คน การศึกษาในประเทศอิหร่าน Good et al. (1980 : 314) พบว่า สตรีที่ไม่มีการศึกษามีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.8 คน และสตรีที่มีการศึกษา 12 ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.0 คน การศึกษาในประเทศปากีสถาน พบว่า สตรีที่มีจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ 3 คน ที่ไม่มีการศึกษามีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.2 คน สตรีที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.7 คน และสตรีที่มีการศึกษาประถมศึกษาขึ้นไป มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.0 คน นอกจากนี้ Sayed, Elkhoraaty and Way (1985:105) ศึกษาในประเทศอียิปต์ ปี ค.ศ.1984 พบว่า สตรีที่ไม่มีการศึกษามีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากที่สุดคือ 3.5 คน และสตรีที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาน้อยที่สุดคือ 2.5 คน การศึกษาในประเทศไนจีเรีย จากข้อมูลการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์และการวางแผนครอบครัว ในปี ค.ศ.1971 Farooq (1985 : 341-345) ได้วิเคราะห์ตัวกำหนดจำนวนบุตรที่ปรารถนา พบว่า การศึกษาของสตรีมีความสัมพันธ์ในทางลบกับจำนวนบุตรที่ปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญในทุกกลุ่มอายุ

จากผลการศึกษาที่ผ่านมา อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาของสตรีมีความสัมพันธ์ในทางลบกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา

3.2 ความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการวางแผนครอบครัว

ผลงานวิจัยส่วนใหญ่ในประเทศไทยแสดงให้เห็นว่า ความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการวางแผนครอบครัว มีความสัมพันธ์ในทางลบกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา กล่าวคือ สตรีที่มีความรู้ทางด้านการวางแผนครอบครัวมาก ย่อมมีโอกาสดที่จะกำหนดขนาดของครอบครัวของตนเองได้มากกว่า ทั้งนี้เพราะสามารถเลือกวิธีการที่จะทำให้มีจำนวนบุตรตามที่ตนเองปรารถนาได้ และส่วนใหญ่ผู้มีความรู้ทางด้านการวางแผนครอบครัวมาก ก็จะมีอยู่ในสังคมที่มีความทันสมัย ซึ่งมีความนิยมในครอบครัวขนาดเล็กด้วย ระจิตตา ณ พัทลุง (2514 : 74) พบว่า สตรีในชนบทที่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาน้อยกว่าสตรีที่ไม่มีความรู้ กล่าวคือ สตรีที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.6 คน และสตรีที่เคยได้ยินและทราบอย่างละเอียด มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.9 คน และ 3.8 คน ตามลำดับ การศึกษาของ พิภูลทอง พิชัยยุทธ (2521 : 45) พบลักษณะเดียวกัน คือ สตรีที่ไม่มีความรู้มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.1 คน และสตรีที่มีความรู้มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.8 คน นอกจากนี้ ประโมทย์ กังสदार (2525 : 87) พบว่า สตรีที่ไม่มีความรู้หรือรู้ 1-2 วิธี มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 4.2 คน ส่วนสตรีที่รู้ 3 วิธีขึ้นไปมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3.8 คน

การศึกษา McCarthy and Oni (1987 : 284) ในประเทศไนจีเรีย ปี ค.ศ.1983 พบว่า สตรีในเขตเมืองที่ไม่มีความรู้ด้านการป้องกันการปฏิสนธิร้อยละ 5.1 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 0-4 คน ร้อยละ 9.1 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 5-6 คน และ ร้อยละ 8.1 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 7 คนขึ้นไป ส่วนสตรีที่มีความรู้ด้านการป้องกันการปฏิสนธิร้อยละ 12.8 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 0-4 คน ร้อยละ 30.3 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 5-6 คน และ ร้อยละ 9.9 มี จำนวนบุตรที่ปรารถนา 7 คนขึ้นไป

จากการศึกษาข้างกล่าวได้ว่า ความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการวางแผนครอบครัวมีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรที่ปรารถนา คือ สตรีที่มีความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการวางแผนครอบครัวมากกว่า จะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาน้อยกว่าสตรีที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการวางแผนครอบครัวน้อยกว่า

3.3 การตีความคำสอนทางศาสนาเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

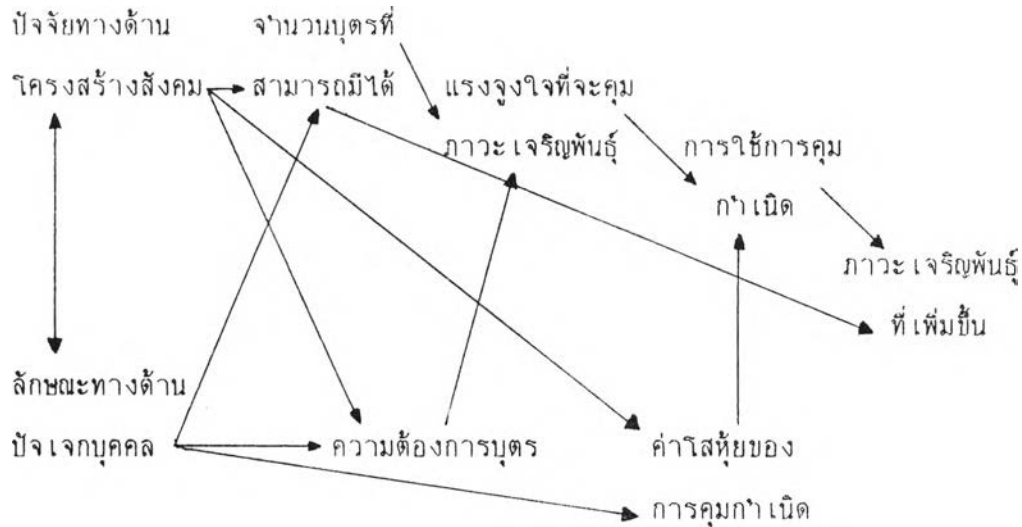
การตีความคำสอนทางศาสนาเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว คาดว่ามีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรที่ปรารถนา กล่าวคือชาวไทยมุสลิมที่มีความเข้าใจว่า การวางแผนครอบครัวขัดกับคำสอนของศาสนา จะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าชาวไทยมุสลิมที่มีความเข้าใจว่าการวางแผนครอบครัวไม่ขัดกับคำสอนของศาสนา ทั้งนี้เพราะศาสนาอิสลามมีหลักการที่ส่งเสริมให้มุสลิมมีการสมรสผลิตลูกหลาน เพื่อเพิ่มจำนวนมุสลิมให้มากขึ้น ทำให้ชาวไทยมุสลิมที่มีความเคร่งศาสนาต้องการมีบุตรมากด้วย (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2524 : 270)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการตีความคำสอนทางศาสนาเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวกับจำนวนบุตรที่ปรารถนานั้นมีผู้วิจัยไว้ค่อนข้างน้อย จากการศึกษาของ สุทธิพงศ์ พรหมไพจิตร (2525 : 424) ซึ่งได้แบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่มคือ ชาวไทยมุสลิมที่มีความเชื่อทางศาสนา น้อย ชาวไทยมุสลิมที่มีความเชื่อทางศาสนาปานกลาง และชาวไทยมุสลิมที่มีความเชื่อทางศาสนา มาก พบว่า ในกลุ่มชาวไทยมุสลิมที่มีความเชื่อทางศาสนา น้อย ร้อยละ 24 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 1-2 คน ร้อยละ 44 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3-4 คน และร้อยละ 32 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 5 คนขึ้นไป ชาวไทยมุสลิมที่มีความเชื่อทางศาสนาปานกลาง ร้อยละ 5.29 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 1-2 คน ร้อยละ 77.65 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3-4 คน และร้อยละ 17.06 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 5 คนขึ้นไปชาวไทยมุสลิมที่มีความเชื่อทางศาสนา มาก ร้อยละ 11.48 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 1-2 คน ร้อยละ 36.70 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 3-4 คน และร้อยละ 52.45 มีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 5 คนขึ้นไป

จากผลการศึกษาเหล่านี้ได้ชี้ให้เห็นว่า ชาวไทยมุสลิมที่ตีความว่าการวางแผนครอบครัวขัดกับคำสอนของศาสนา มีแนวโน้มที่จะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าชาวไทยมุสลิมที่ตีความว่าการวางแผนครอบครัวไม่ขัดกับคำสอนของศาสนา

แนวความคิดทฤษฎีในการศึกษา

ในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะเจริญพันธุ์นั้น Hermalin (1983 :3) ได้เสนอกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

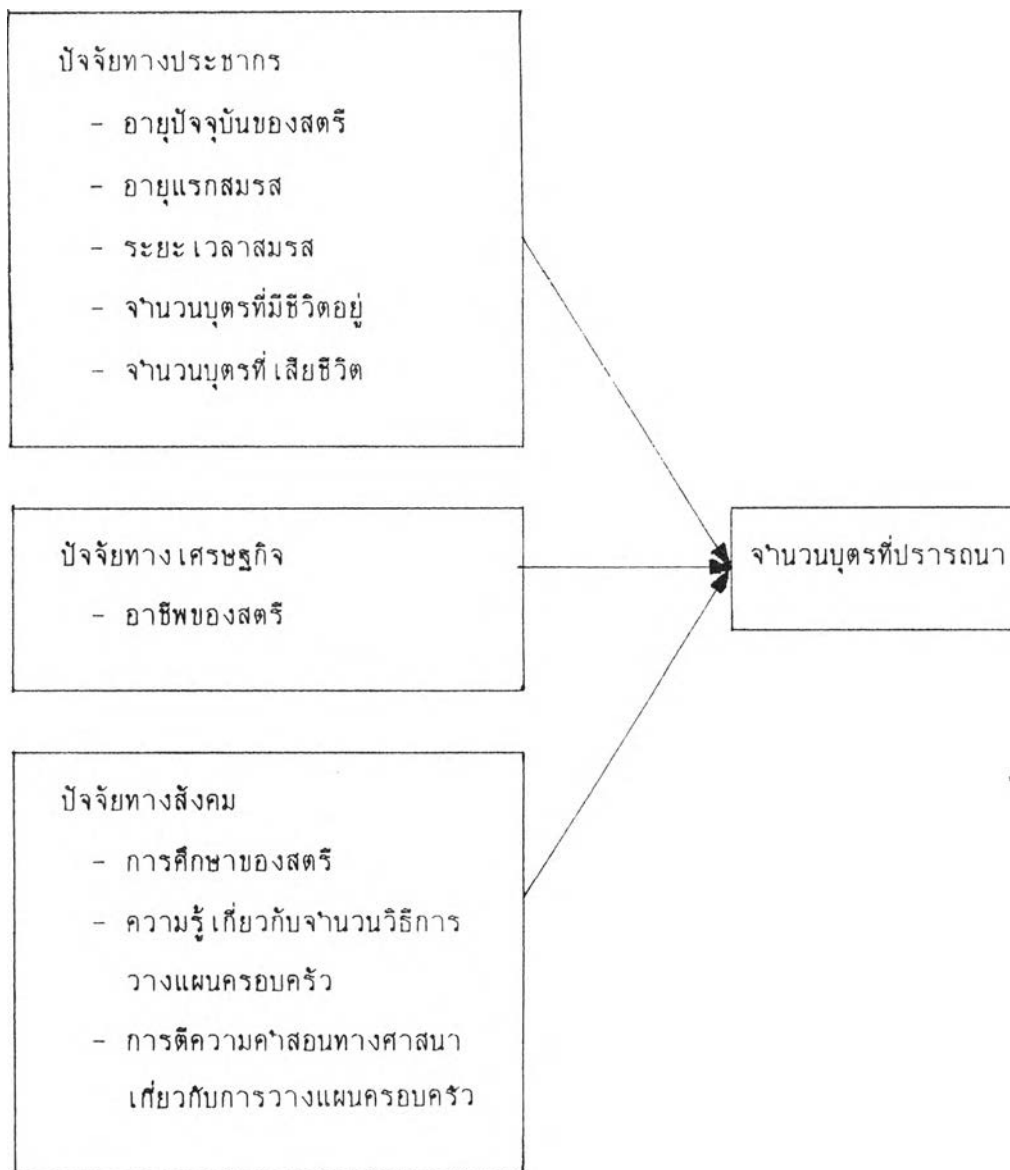

ที่มา Albert I. Hermalin "Fertility Regulation and Its Costs : A Critical Essay" Determinant of Fertility in Developing Countries. Volume 2 1983, p.3.

จากกรอบแนวคิดนี้จะเห็นได้ว่า ความต้องการบุตรนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยระดับมหภาค อันได้แก่ทางด้านโครงสร้างสังคม และปัจจัยระดับจุลภาคด้านปัจเจกบุคคล ซึ่งปัจจัยทางด้านโครงสร้างสังคมนั้นรวมถึงองค์ประกอบต่างๆ ด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน เช่น การจัดองค์การวางแผนครอบครัว องค์การทางสังคมในชุมชน บรรทัดฐาน เป็นต้น ส่วนปัจจัยทางด้านปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นระดับจุลภาคนั้นรวมถึงสถานภาพทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของปัจเจกบุคคล เช่น อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ เป็นต้น

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว ผู้ศึกษาได้นำมาดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษาคือ ในการศึกษาคั้งนี้จะ เน้น เจาะปะปัจจัยทางด้ำนปัจเจกบุคคลซึ่งถือว่เป็นปัจจัยระดับจุลภาคโดยพิจารณาปัจจัยทางด้ำนประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของประชากรสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ อายุ อาชีพ การศึกษา จำนวนบุตรที่มีชีวิต ระยะเวลาสมรส ฯลฯ ที่มีผลต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนา สำหรับองค์ประกอบในระดับมหภาค เช่น โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และศาสนาของชุมชนมุสลิมในเขตที่ทำการศึกษานับว่าไม่ได้มีความแตกต่างกันมากจนเกินไป รวมทั้งการขาดข้อมูลระดับมหภาคในเรื่องดังกล่าวทำให้ไม่สามารถนำปัจจัยในระดับมหภาคดังกล่าวเข้ามาในการศึกษาคั้งนี้ได้ ทำให้ผู้วิจัยกำหนดให้ว่ปัจจัยเหล่านี้ เป็นปัจจัยภายนอกที่จะไม่นำเข้ามาพิจารณาวิเคราะห์โดยตรง หรือไม่อาจใช้เป็นตัวแปรวัดความสัมพันธ์หรือการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในตัวแปรระดับจุลภาคได้

ฉะนั้น กรอบแนวคิดในการศึกษาคั้งนี้จึง เป็นดังนี้

สมมติฐานในการศึกษา

สมมติฐานหลัก

สตรีมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ที่มีคุณลักษณะด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกัน น่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย

1. สตรีมุสลิมที่อายุมาก น่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าสตรีมุสลิมที่อายุน้อยกว่า
2. สตรีมุสลิมที่มีอายุแรกสมรสมาก น่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาน้อยกว่า สตรีมุสลิมที่มีอายุแรกสมรสน้อยกว่า
3. สตรีมุสลิมที่มีระยะเวลาสมรสยาวนานกว่า น่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่า สตรีมุสลิมที่มีระยะเวลาสมรสสั้นกว่า
4. สตรีมุสลิมที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่จำนวนมากกว่า น่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่า สตรีมุสลิมที่มีบุตรที่มีชีวิตอยู่น้อยกว่า
5. สตรีมุสลิมที่เคยมีบุตรที่เสียชีวิต น่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่าสตรีมุสลิมที่ไม่เคยมีบุตรที่เสียชีวิต
6. สตรีมุสลิมที่มีอาชีพ เกษตรกรรม น่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่า สตรีมุสลิมที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม
7. สตรีมุสลิมที่มีการศึกษาสูง จะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาน้อยกว่า สตรีมุสลิมที่มีการศึกษาดำกว่า
8. สตรีมุสลิมที่มีความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการวางแผนครอบครัวมากกว่า น่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาน้อยกว่า สตรีมุสลิมที่มีความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการวางแผนครอบครัวน้อยกว่า
9. สตรีมุสลิมที่ตีความและมีความเข้าใจว่าการวางแผนครอบครัวขัดกับคำสอนของศาสนา น่าจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนามากกว่า สตรีมุสลิมที่ตีความและมีความเข้าใจว่าการวางแผนครอบครัวไม่ขัดกับคำสอนของศาสนา

นิยามปฏิบัติ

1. สตรีมุสลิม หมายถึง สตรีที่นับถือศาสนาอิสลามอายุ 15-49 ปีที่สมรสแล้วกำลังอยู่กับสามีขณะสัมภาษณ์ และอยู่ในเขตชนบท
2. สี่จังหวัดภาคใต้ หมายถึง จังหวัดสตูล ยะลา ปัตตานี และ นราธิวาส

3. จำนวนบุตรที่ปรารถนา หมายถึง คำตอบที่ได้จากคำถามที่ว่า "ถ้าให้ท่านเลือกมีบุตรกี่คนก็ได้ตามใจชอบ ท่านจะต้องการมีบุตรทั้งหมดกี่คน" ในกรณีที่สตรีระบุว่า "กี่คนก็ได้" จะไม่นำมาพิจารณาในการศึกษา

4. อายุ หมายถึง อายุปัจจุบันของสตรี ซึ่งในการศึกษานี้ อายุน้อย คือ อายุ 15-29 ปี และอายุมาก คือ อายุ 30-49 ปี

5. อายุแรกสมรส หมายถึง อายุที่สตรีสมรสครั้งแรก ซึ่งในการศึกษานี้ แบ่งอายุแรกสมรสออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ต่ำกว่า 15 ปี 15-19 ปี และ 20 ปีขึ้นไป อายุแรกสมรสน้อยในที่นี้ หมายถึง อายุแรกสมรสต่ำกว่า 15 ปี และอายุแรกสมรสมาก หมายถึง อายุแรกสมรส 20 ปีขึ้นไป

6. ระยะเวลาสมรส หมายถึง จำนวนปีระหว่างอายุแรกสมรสถึงอายุขณะสัมภาษณ์ในการศึกษานี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ 0-9 ปี 10-14 ปี และ 15 ปีขึ้นไป ในที่นี้ระยะเวลาสมรสนั้นคือ 0-9 ปี และระยะเวลาสมรสมานานคือ 15 ปีขึ้นไป

7. จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ หมายถึง จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ขณะสัมภาษณ์ ซึ่งในการศึกษานี้ จำนวนบุตรที่มีชีวิตน้อยคือ 0-2 คน และจำนวนบุตรที่มีชีวิตมากคือ 3 คนขึ้นไป

8. ระดับการศึกษา หมายถึง ชั้นหรือจำนวนปีสูงสุดที่เรียนจบ ซึ่งในการศึกษานี้แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูงได้แก่ สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับกลางได้แก่ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับต่ำ ได้แก่ ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

9. อาชีพ หมายถึง ประเภทของงานที่ทำ ซึ่งในการศึกษานี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ อาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ทำนา ทำสวน รับจ้างในไร่นา อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ อาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่งานในไร่นา และกลุ่มแม่บ้าน หมายถึง สตรีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร แม้แต่งานเกษตรกรรม

10. ความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการวางแผนครอบครัว หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการป้องกันการปฏิสนธิที่สตรีรู้จัก ในที่นี้ ความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการวางแผนครอบครัวมาก คือ รู้จักวิธีการป้องกันการปฏิสนธิ 7 วิธีขึ้นไป และความรู้เกี่ยวกับจำนวนวิธีการวางแผนครอบครัวน้อย คือ รู้จักวิธีการป้องกันการปฏิสนธิ 0-6 วิธี

11. การตีความคำสอนทางศาสนาเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว หมายถึง คำตอบที่ได้จากคำถามที่ว่า "ท่านคิดว่าการที่คนเราเว้นช่วงระหว่างบุตรแต่ละคนให้มากขึ้น เป็นสิ่งที่ขัดกับ

คำสอนของศาสนาหรือไม่" (ขัดกับคำสอนของศาสนา, ไม่ขัดกับคำสอนของศาสนา, ไม่ทราบ/
ไม่แน่ใจ)

12. เขตชนบท หมายถึง เขตอื่นๆ ที่นอกเหนือจากเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาลในสี่
จังหวัดภาคใต้

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ จะมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรที่ปรารถนากับปัจจัย
ต่างๆ ด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของสตรีมุสลิมที่มีอายุระหว่าง 15-49 ปีที่สมรสแล้ว
และกำลังอยู่กับสามีอาศัยในเขตชนบทสี่จังหวัดภาคใต้ โดยมีขอบเขตของปัจจัยที่นำมาประกอบ
การศึกษานี้ ดังนี้

ปัจจัยทางประชากร ได้แก่ อายุปัจจุบันของสตรี อายุแรกสมรส ระยะเวลาสมรส
จำนวนบุตรที่มีชีวิตในปัจจุบัน จำนวนบุตรที่เสียชีวิต

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพของสตรี

ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การศึกษาของสตรี การตีความคำสอนทางศาสนาเกี่ยวกับการ
วางแผนครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับจำนวนการวางแผนครอบครัว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้นั้น จะ
ทำให้ทราบเกี่ยวกับแนวโน้มของภาวะเจริญพันธุ์และอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้มีผลต่อภาวะ
เจริญพันธุ์ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีมุสลิม ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนเกี่ยวกับการลดระดับภาวะเจริญพันธุ์ ในกลุ่ม
ประชากรมุสลิมในสี่จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติฉบับที่ 7 ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น